

tanulóinknak. Nem, nyelvhelyességre, nagyobb nyelvi biztonságra csak a mindig újra meg újra megismétlődő helyes nyelvi alakok és szerkezetek neveljenek.

Érdeklődéssel várjuk a német beszédképesség elsajátításának eredményességét fokozó további köteteket, melyek bizonyára az elsőhöz hasonló gazdagodást jelentenek az idegen nyelvtanítás módszertanát szolgáló irodalmunk számára.

Krammer Jenő

Somos Lajos: Népiskolai nevelés. (Nemzetnevelők Könyvtára.)

Bámulatraméltó az az alaposság, mellyel Somos Lajos feltárja mindazokat a problémákat, amelyek alapját képezik az egész népiskolai nevelésnek. És mindjárt most megállapíthatjuk, hogy sokkal szélesebb körű fejtegetéseket, sokkal nagyobbigényű és alapos elmélyedést mutat, mint amire a cím után általában gondolnánk.

Külön érdeme a könyvnek az a lelkes, meggyőző hang, amellyel minden kérdést tárgyal. Minden során érzik, hogy aki írta, igazi nevelő s olyan mélyen, részletesen elmerül a felmerülő problémákban, hogy minden nevelő megtalálja benne saját problémáira a feleletet.

Az anyag, amit felölel ez a könyv, óriási, hiszen a hét problémakör, amire feloszlik, egy-egy külön könyvnek az anyaga lehetne.

I. Nemzetnevelésünk és a népiskola. — II. A gyermek a népiskolában. — III. A népiskolai tanító. — IV. A nevelés egyéni feladatai. — V. Nevelés a közösség életére. — VI. Élethivatásra nevelés. — VII. A nevelés eszközei.

Arra nem vállalkozhatom, hogy e lapokon részletes ismertetést írjak, arra törekszem csupán, hogy az értékéből valamit megmutassak.

A népiskola tanulóinak, különösen falvakban csak kis százaléka megy felsőbb iskolákba. A többi egyenesen az életbe, a nehéz kenyérharcba kerül. Ez adja meg a népiskola különös fontosságát, jellegét és a tanítói munka értékét. Az egész nemzet jövője függ attól, milyen tanítók nevelik a jövőendő magyarságot. Ezért a tanítói hivatás méltó betöltése nagyon komoly és széleskörű felkészültséget kíván. S ebben a széleskörű felkészültségben is első helyen áll magának a gyermeknek minél teljesebb ismerete, annak viszonya az iskolához és gyermekhez.

Somos Lajos félreérthetetlenül elébe helyezi ezeknek alapos ismeretét a tárgyi tudás alaposságának is. Ez érthető. Pedagógusok előtt agyonhangoztatott már az a dolog, hogy a sok ismeret még nem biztosítja az ismeret átadását. Ehhez sok más tulajdonságra is van szüksége a tanítónak. Csak a gyermeki lélek teljes ismerete, az adott körülmények komoly figyelembevételével óvhatja meg a tanítót a folytonos tévedésektől és tapogatódzástól. — De ugyancsak a gyermek alapos ismerete óvhat meg attól, hogy célszerűtlen eljárásainkkal a gyermek szellemi fejlődését, önbizalmának és munkakedvének kifejlődését megakadályozzuk.

A népiskolai tanító c. fejezetben hangsúlyozza, hogy a tantestületben a tanításra, nevelési módokra és külső szokásokra vonatkozólag egység legyen, mert a gyermek csak akkor érzi a tanító által előírt dolgokat igazán kötelezőknek, ha egyik tanító nem rontja, illetve másítja meg előde módszerét és külső szokásait. Itt azután már igen sokat szá-

mit a jó igazgató. — Igen fontos része a könyvnek a társadalmi nevelés. A közösségi életre való nevelésnek mindig nagyobb és nagyobb helyet kell biztosítani tanításunkban.

Somos Lajos kitűnően érzékelteti a gyermek önző hajlamait, de rámutat annak természetes eredő okaira. Valóban belátjuk, hogy a gyermek még nem érti a dolgok közötti összefüggést. Talán igaza lehet, mikor ebben látja legfőbb okát, hogy a gyermek értelmetlenül áll a közösségi követelményekkel szemben. Tehát úgy kell tanítanunk, hogy a jelenségek kölcsönös összefüggését észrevegyék a gyermekek és belásák, hogy a világ egyetlen nagy hálózat, melyben minden tag összefüggésben van valamiképpen a többivel. Igen, a közösségi érzés, ami a társas emberi élet egyetlen alapja, csakis az összefüggések megértése és megértése után fejlődhet ki a gyermekben. Ez tehát központi helyet kell, hogy kapjon tanításunkban olyan értelemben, hogy mi magunk igyekszünk teljesen megérteni az összefüggéseket. A gyermeket, pedig erre nem megtanítjuk, hanem valóságos példákon, amik között legfontosabb az iskolai élet és családi élet, eléjük tárjuk.

Nem vállalkozhatom a könyv tartalmának ismertetésére, mert akkor kénytelen lennék egy kis könyvet írni ismertetésként, de úgy hiszem ennyi elegendő is lesz arra, hogy felhívjam a figyelmet rá. — Igaz valószínűleg nem új dolgokat mond, legföljebb tovább vezet a nevelőt azon az úton, amire már az iskolákban elindították, de ahol mindnyájuk által ismert dolgokat tárgyal, ott is nagy a fontossága: tudatosít, csoportosít és elmélyíti élményeinket. Alapvető könyv ez a nevelő, tanító kezében.

Seres József

Egy fejezet a magyar neveléstörténelemből. (Dr. Balanyi György, Bíró Imre, dr. Bíró Vencel, dr. Tomek Vince, A magyar piarista rendtartomány története. Budapest, 1943. 373. old. A magyar kegyestanítórend kiadása.)

A múlt évben ünnepelte a piarista-rend magyarországi megtelepedésének 300. éves fordulóját. Ebből az alkalomból jelent meg a Magyar piaristák a XIX. és XX. században c. vaskos kötet, melyben az utóbbi idők jeles piaristáinak egyéniségképét és működésrajzát kaptuk. Már ebben felvetette a szerkesztő (Balanyi György), hogy valamilyen formában esedékessé vált összeállítani a piaristák magyarországi történetét. A terv minden várakozást felülmúló gyorsasággal megvalósult, és méltó záróakkordja lett a jubilaris emlékezőeknek.

A mű négy nagy részre tagozódik.

I. rész. Az elindulástól Trianonig. Balanyi György a történetíró alaposságával, pozitív adatszerűségével és a hálás rendtag kegyeletével írta meg a magyar piaristák történetét a gyökérveréstől az első (kis) világháború végéig. A 245 oldalra korlátozott tanulmányban a szerzőnek nehéz feladatot kellett megoldania: vázolni a három század külső rendi történetét, a rend belső (szervezeti és szerzetesi) életének alakulását, s a magyar oktatásügy szolgálatában kifejtett munkásságát. A sokrétű feladatot a szerző — az érdeklődő szélesebbkörű olvasókra való tekintettel — úgy oldotta meg, hogy korszakonként mutatja be a rendnek és iskoláinak életét négy fejezetben.